O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

____

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

T.S.Sharipov

2024 yil “29” 08

№ S-02-09/1

MOLIYAVIY BUXGALTERIYA HISOBI 1

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Sirtqi ta’lim shakli uchun

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta’lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta’lim yo’nalishi: 60410100 – Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo’yicha)

SAMARQAND – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Sirtqi ta'lim bo'limi
60410100 – Buxgalteriya hisobi va audit
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Moliyaviy buxgalteriya hisobi 1
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	FINREP 10
Yil:	2
Semestr:	5
Ta'lim shakli:	Sirtqi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	24
Labaratoruya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	252
Kredit miqdori:	10
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda xalqaro standartlar asosida mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantirish hisoblanadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	"Biznesda buxgalter"fani
2	"Boshqaruv hisobi 1" fani
3	"Buxgalteriya hisobiga kirish" fani
4	"Iqtisodiy tahlil" fani

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Menejmentlik buxgalterlari sertifikatlashtirilishiga qo'yiladigan talablari, Amerikadagi IMA va Buyuk Britaniyadagi CIMA instituti faoliyati, ASSA haqidagi ma'lumotlarga ega bo'lishi;
TN2	Menejmentlik buxgalteriya hisobining konsepsiyasi, uni kompaniyalar menejment strukturasida tashkil etish asoslari haqida bilishi;

TN3	Zamonaviy menejment tizimda menejment qarorlarini qabul qilish bosqichlari, ma'lumotlar tayyorlash va menejmentda ishtirok etish tamoyillari;
TN4	Menejment buxgalterlari professional etika qoidalarini yoddan bilishi va ularga amal qilish bo'yicha zarur ko'nikmalari o'zlashtirishi;
TN5	Menejmentlik buxgalteriya hisobi ob'yektlarni aniqlay olishi, ularni tan olish, baholash va tannarxini aniqlash uslublari haqidagi bilimlarga ega bo'lishi; menejmentlik buxgalteriya hisobining zamonaviy metod, usul, tizimlari va yondashuvlarni bilish va ularni qo'llash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantira olgan bo'lishi;
TN6	To'g'ridan-to'g'ri xarajatlar, bilvosita xarajatlar, o'zgaruvchan xarajatlar, doimiy xarajatlar va boshqa turdagi xarajatlarga turkumlash, ularni tan olish, baholash tartib-qoidalarini bilishi;
	Ko'nikma jihatidan:
TN7	-Mehnat haqini hisoblash tizimlari, vaqtbay, ishbay, kombinatsiyalashgan, makofat rag'batlantirish tizimlari, guruh bo'lib moddiy rag'batlantirish tizimlari asosida ish haqini hisoblash, xodimlarga asosiy ish haqidan tashqari to'lovlarni amalga oshirish bo'yicha tajriba va ko'nikmalarga ega bo'lishi;
TN8	UICHXlarni hisobga olishning zamonaviy tizimlari, jumladan AVS tizimini qo'llash bo'yicha amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi;
TN9	normal va haqiqiy kostingni amalga oshirish asosidabuyurtma tannarxini hisoblash; - jarayonli kostingni tashkil qilish asoslari, ekvivalent birlik, qayta ishlash tannarxi, jarayonli kostingda ishlab chiqarilgan mahsulot tannarxi to'g'risidagi hisobotni tuzish va taqdim qilish bo'yicha ko'nikmalar;
TN10	buyurtmali kostingnida UICHXlarni taqsimlash stavkasi, buyurtmali kostingni amalga oshirish bosqichlari, buyurtmali kostingda asosiy operatsiyalarni hisobga olish va buyurtma tannarxini aniqlash bo'yicha bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi;
TN11	korxona xarajatlarini u = a + bx to'g'ri chiziqli funksiyasiga joylashtirish, xarajatlarning funksional bog'liqligini belgilash, regressiya tenglamasi usulini qo'llay olish ko'nikmalari va bilimlarni bilishi;
TN12	jarayonli kostingda mahsulot ishlab chiqarish jarayonida tannarxi o'zgarishi, o'rtacha salmoqli va FIFO usullarnini qo'llash, tannarxni boshqa jarayonga o'tkazish va uning nitajalarini jadval ko'rinishda rasmiylashtirish bo'yicha bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim

Fan mazmuni		
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	**Ajratil-gan soat**
M1	Buxgalteriya hisobining tarixiy rivojlanishi	2
M2	Buxgalteriya hisobi muhiti (Accounting Environment) va buxgalteriya	2

	hisobining roli. Buxgalteriya hisobi - biznes tili	
M3	Moliyaviy hisobot elementlari: aktivlar, majburiyatlar va xususiy kapital	2
M4	Moliyaviy hisobot elementlari: daromadlar va xarajatlar	2
M5	Buxgalteriya schyotlari	2
M6	Ikkiyoqlama yozuv	2
M7	Hisob prosedurasi va sikli	2
M8	Moliyaviy hisobotlar	2
M9	Savdo operasiyalari hisobi	2
M10	Tushumlar hisobi	2
M11	Olinadigan schyotlar va pul mablag'lari	2
M12	Zaxiralar hisobi	2
	5-semestr bo'yicha jami:	**24**
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)		
A1	Buxgalteriya hisobining tarixiy rivojlanishi	2
A2	Buxgalteriya hisobi muhiti (Accounting Environment) va buxgalteriya hisobining roli. Buxgalteriya hisobi - biznes tili	2
A3	Moliyaviy hisobot elementlari: aktivlar, majburiyatlar va xususiy kapital	2
A4	Moliyaviy hisobot elementlari: daromadlar va xarajatlar	2
A5	Buxgalteriya schyotlari	2
A6	Ikkiyoqlama yozuv	2
A7	Hisob prosedurasi va sikli	2
A8	Moliyaviy hisobotlar	2
A9	Savdo operasiyalari hisobi	2
A10	Tushumlar hisobi	2
A11	Olinadigan schyotlar va pul mablag'lari	2
A12	Zaxiralar hisobi	2
	5-semestr bo'yicha jami:	**24**

Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Buxgalteriya hisobining ta'rifi bo'yicha turli qarashlar	10
MT2	Buxgalteriya hisobining maqsadi, vazifalari va axborot foydalanuvchilari	10
MT3	Buxgalteriya professiyasi	10
MT4	Buxgalteriya hisobining tartibga solinishi	10
MT5	Moliyaviy va menejmentlik buxgalteriya hisobi	10
MT6	Buxgalteriya hisobidagi o'lchovlar	10
MT7	Buxgalteriya hisobining standart formasi	10
MT8	Kassa kitob va uni yuritish tartibi	10
MT9	Schyotlarning jamisiga kiritiladigan boshqa to'g'irlashlar	10
MT10	Treyl balans tengligiga ta'sir ko'rsatmaydigan xatolar	10
MT11	Yordamchi schyotlar va xatolar	10

MT12	Nazorat qiluvchi schyotlar	10
MT13	Ishlab chiqarish schyotlari	10
MT14	Bo'limlar schyotlari	10
MT15	Kunlik operasiyalarni qayd qilish kitobi	10
MT16	Foydani hisoblashdagi ikkita yo'l qo'yilishlar	10
MT17	Transformasiya jarayoni	10
MT18	Savdoda ichki nazorat	10
MT19	Mablag'lar manbalari va foydalanishi to'g'risidagi hisobot	10
MT20	AICPA, FASB, AAA va SEC kabi professional tashkilotlarining faoliyatlari	10
MT21	Biznes transaksiyalar va ularning yozuvlari	10
MT22	Moliyaviy hisobotga kiritiladigan to'g'irlashlar (adjustments)	10
MT23	Buxgalteriya hisobi siklini yakunlash	10
MT24	Buxgalteriya hisobining umumqabul qilingan prinsiplari (GAAP)	10
MT25	Buxgalteriya hisobi modeli	12
	jami:	**252**

	Asosiy adabiyotlar
1.	Urazov K.B., Po'latov M.E. Buxgalteriya hisobi. Darslik. –T.: «Innovasion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2020, 564 bet.
2.	Tashnazarov S.N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o'quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik. – Toshkent: «IQTISOD-MOLIYA», 2019. – 584-b. https://www.academia.edu
3.	Toshmatov N. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik. – T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2019. 376 bet.
4.	Urazov K.B. Buxgalteriya hisobi. O'quv qo'llanma, – Samarqand, SamISI, 2013
5.	Urazov K.B. Moliyaviy hisob va hisobot. O'quv qo'llanma.- T.: "Innovasion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2020. 408 bet
6.	Абдуллаев Р.А., Уразов К.Б. Основы бухгалтерского учёта. Учебное пособие. СамИЭС, 2021. 168с
7.	Christine Jonick. Principles of financial accounting. University of North Georgia Press Dahlonega, Georgia, 2017. p.318 ISBN: 978-1-940771-15-1. https://web.ung.edu/media/university-press/Principles-of-Financial-Accounting.pdf?t=1542408454385
	Qo'shimcha adabiyotlar
1.	O'zbekiston Respublikasining «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi Qonuni. 2016 yil 13 aprel, № O'RQ-404. https://lex.uz/acts/2931253.
2.	O'zbekiston Respublikasining Soliq Kodeksi (yangi tahriri). Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 31.12.2019 y., 02/19/SK/4256-son. http://www.lex.uz/docs/4674902.
3.	O'zbekiston Respublikasi «Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida»gi

	Qonuni, 1999 yil 14-aprel, 763-I-son. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1999 y., 5-son, 115-modda. https://lex.uz/docs/11360.
4.	O'zbekiston Respublikasi "Mas'uliyati cheklangan hamda qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risidagi qonuni". 2001 y 6 dekabr. Keyingi o'zgartirishlar bilan. https://www.lex.uz/acts/22525
5.	O'zbekiston Respublikasi «Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida»gi Qonuni. 2014 yil 10 aprel. https://lex.uz/docs/2382409
6.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni. 2017 yil 07 fevral. PF-4947. https://nrm.uz/contentf?doc=575214_2017_yil.
7.	O'zbekiston Pespublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Qarori. 2018 yil 19 sentyabr. PQ-3946-son.
8.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» Qarori. 2020 yil 24 fevral. PQ-4611-son.
9.	International Financial Reporting Standards. www.ifrs.org/issued-srandards/list of-standards/ 2018.
10.	Международные стандарты финансовой отчётности. http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-finansovoj-otchyotnosti/
11.	IFRS and US GAAP: Similarities and differences. 2015. www.pwc.com
12.	Tashnazarov S.N. Moliyaviy hisobotning nazariy va metodologik asoslarini takomillashtirish. Monografiya. - Publisher SIA OmniScriptum Publishing. GlobeEdit Publishing house. 2018. 280 p. ISBN-13:978-613-8-24050-1 **Axborot manbaalari (Internet saytlari)** 1. www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi xukumat portali) 2. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi) 3. www.ziyonet.uz (Axborot ta'lim tarmog'i) 4. www.lex.uz (O'zbekistan Respublikasi qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi) 5. www.stat.uz (O'zbekistan Respublikasi Statistika Qo'mitasi) 6. www.soliq.uz (O'zbekistan Respublikasi Soliq Qo'mitasi) 7. www.accountingtools.com (Buxgalterlar uchun qo'llanmalar sayti) 8.www.ifrs.org (Moliyaviy hisobotning xalkaro standartlari fondi sayti)

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy

xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;

- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- ftarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	B.F.Boronov - SamISI "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi kafedrasi dosenti, DSc
E – mail:	bobur_boronov@gmail.com
Tashkilot:	SamISI "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi
Taqrizchilar:	**Z.X.Abdullayev** - Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti Samarqand filiali ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha direktor o'rinbosari, PhD **S.Isanov** - "Mini Max Finance" MCHJ buxgalterlik tashkiloti bosh hisobchisi

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubuy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 5-02-08/1)

Mazkur Sillabus "Buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i	**I. Shodmonov**
Fakultet dekani	**F. Abdukarimov**
Kafedra mudiri	**S.Tashnazarov**
Tuzuvchi	**B. Boronov**